

M E S T O V E L K Ý K R T Í Š
J. A. Komenského 3, 990 01 Velký Krtíš

Číslo: 9359/2015
2099/2015/OOP

Velký Krtíš 28. december 2015

DOKUMENTÁCIA CIVILNEJ OCHRANY MESTA VEĽKÝ KRTÍŠ

Základné tézy z oblasti civilnej ochrany obyvateľstva spracované pre potreby obyvateľstva mesta Veľký Krtíš

Schválil: Ing. Dalibor Surkoš, v. r.
primátor

1. Základné tézy

1.1 Úvod do civilnej ochrany obyvateľstva

Základnou právnou úpravou definujúcou úlohy civilnej ochrany obyvateľstva je Zákon NR SR č. 42/1994 Z.z. v znení neskorších predpisov a zmien.

Úlohy sú zadefinované v §6:

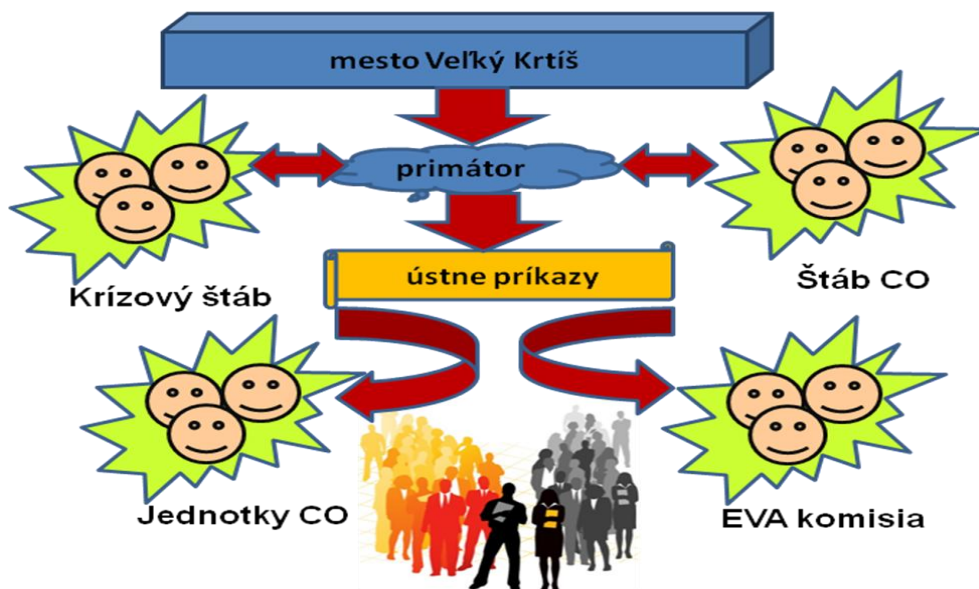
- organizovanie a riadenie záchranných prác,
- organizovanie hlásnej a informačnej služby CO,
- núdzové zásobovanie, núdzové ubytovanie,
- ukrytie a EVA,
- protiradiačné, protichemické, protibiologické opatrenia,
- riadenie a príprava na CO,
- posudzovanie a umiestňovanie ocranných stavieb,
- zabezpečenie edičnej a výskumnej činnosti.

1.2 Personálne zabezpečenie plnenia úloh v zmysle platnej legislatívy

V zmysle platnej legislatívy nesie zodpovednosť za zabezpečenie úloh v oblasti civilnej ochrany obyvateľstva primátor mesta. Vydáva ústne príkazy, ako poradný orgán pri mimoriadnej udalosti zabezpečuje plnenie úloh krízový štáb mesta Veľký Krtíš. Výkonnými zložkami sú základné zložky integrovaného záchranného systému (ďalej IZS), na vyzvanie štáb CO a jednotky CO mesta Veľký Krtíš.

Pri vykonávaní záchranných prác sa obyvateľstvo mesta riadi pokynmi zasahujúcich jednotiek a v plnom rozsahu rešpektuje ich pokyny.

Personálne zabezpečenie plnenia úloh

Obr.1 Personálne zabezpečenie plnenia úloh v oblasti CO a krízového riadenia

1.3 Úlohy záchranných jednotiek

Záchranné jednotky plnia najmä nasledujúce úlohy:

- vyhľadávanie zavalených osôb a ich vyslobodzovanie,
- zabráňovanie vzniku škôd,
- podieľať sa na záchrane postihnutých,
- dezinfekcia, dezinsekcia, dezaktivácia, deratizácia,
- podieľajú sa na presune postihnutých osôb,
- udržiavanie verejného poriadku, regulácia pohybu,
- núdzové zásobovanie, núdzové ubytovanie.

1.4 Možné zdroje ohrozenia mesta Veľký Krtíš v súlade s analýzou Okresného úradu Veľký Krtíš

Na základe stálej úlohy mesto Veľký Krtíš v čase mieru stanovilo nasledovné zdroje ohrozenia obyvateľstva mesta:

- povodňami, v oblasti ohrozenej vybrežením potoka Krtíš,
- ohrozenie zásobovania pitnou vodou z verejných vodovodov,
- riziko havárie na ceste I. triedy I/75 a ceste II. triedy II/527 spojenej s únikom nebezpečnej látky (ďalej NL),
- dlhodobý výpadok dodávky elektrickej energie,
- ohrozenie predškolských, školských zariadení, nákupných centier, športových areálov a Nemocnice s poliklinikou teroristickým útokom, alebo inou životy ohrozujúcou formou,
- miesta, kde sa uskladňujú veľmi horľavé kvapaliny a plyny,
- látky nebezpečné pre životné prostredie, ktorých horením by sa do ovzdušia mohli uvoľniť život obyvateľstva ohrozujúce nebezpečné chemické látky.

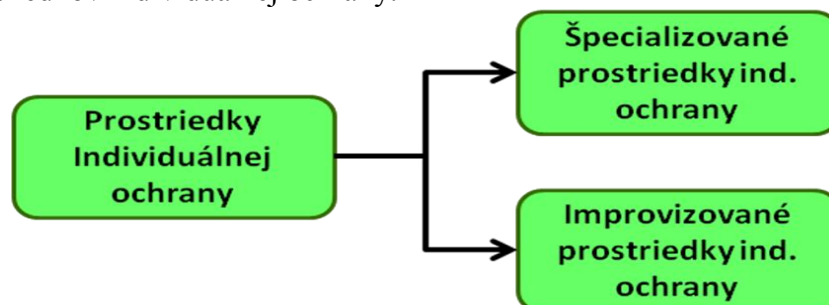
1.5 Zásady používania prostriedkov individuálnej ochrany

Fyzické osoby majú právo v zmysle platnej legislatívy na:

- včasné varovanie,
- zabezpečenie evakuácie a ukrytia,
- právo na informácie,
- pomoc pri ohrození života.

Prostriedky individuálnej ochrany sú určené k zníženiu účinkov NL na organizmus, ktoré svojimi fyzikálnymi, chemickými, biologickými vlastnosťami môžu spôsobiť ohrozenie zdravia, života obyvateľstva.

Rozdelenie prostriedkov individuálnej ochrany:

Obr. 2 Špecializované prostriedky individuálnej ochrany a improvizované prostriedky individuálnej ochrany

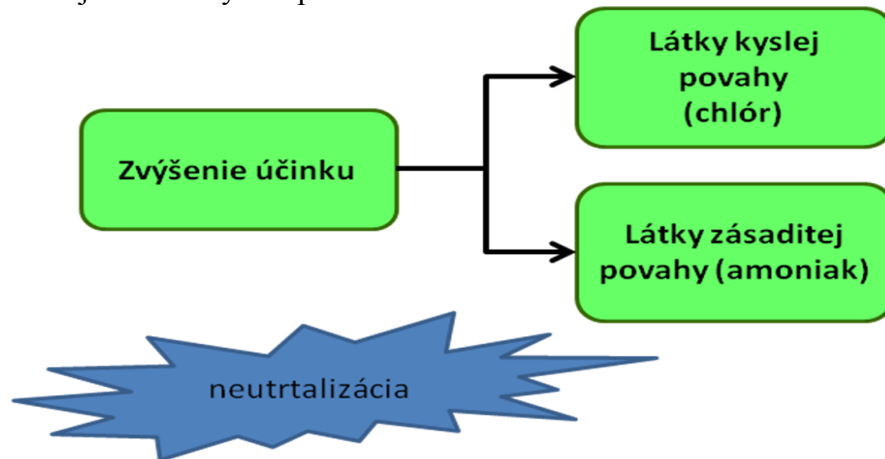
Mesto v prípade nutnosti použitia prostriedkov individuálnej ochrany obyvateľstva zabezpečuje ich výdaj pre obyvateľstvo mesta, do doby ich vydania je nevyhnutné chrániť sa pred pôsobením NL improvizovanými prostriedkami individuálnej ochrany (ďalej IPIO).

Ako postupovať pri zhotovovaní IPIO

A) Ochrana dýchacích ciest

Na ochranu dýchacích ciest postačí kus látky, preložená navlhčená vreckovka, uterák. (voda zvyšuje odpor materiálu a zvyšuje filtračný účinok)

Na zvýšenie účinnosti je možné využiť proces neutralizácie NL.

Obr.3 Neutralizácia – látky zásaditej povahy neutralizujeme látkami kyslej povahy a opačne

Príprava roztoku:

Kyslej povahy:

- 1 lyžica octu na liter vody,
- navlhčiť tkaninu.

Zásaditej povahy:

- 2 lyžice sódy bikarbóny na liter vody,
- navlhčiť tkaninu.

Po nasadení je potrebné dokonale prekryť dýchacie cesty, všetko dobre utesniť.

B) Ochrana očí

Podľa možností je najefektívnejšie použiť okuliare uzavretého typu. (prelepiť prieduchy) Ak nie je k dispozícii môžeme použiť mikroténové vrecúško po líčnej kosti, aby nebránilo v dýchaní.

Obr. 4 Ochrana očí pred pôsobením NL

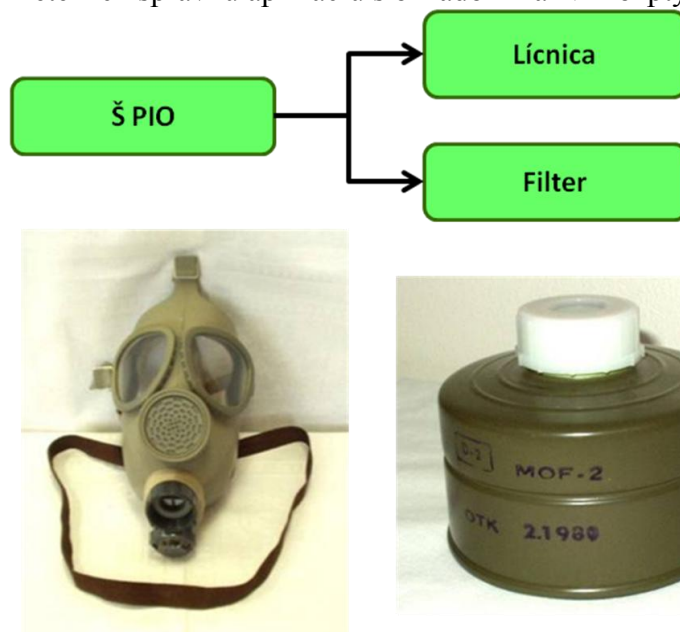
C) Ochrana povrchu tela

Pri zhotovovaní IPIO netreba zabúdať na ochranu povrchu tela. Na ochranu hlavy je možné využiť čiapku, kuklu, klobúk, šál. Dôležité je úplne prekryť vlasy, čelo, krk, uši. Na ruky si dať hocijaké rukavice, sáčky. Na nohy rovnako sáčky, v ideálnom prípade vysoké čizmy. Zvyšok tela je vhodné prekryť kombinézou, športovou súpravou, pláštenkou, prípadne dlhým kabátom.

Na záver je nevyhnutné všetko dobre utesniť gumičkami, alebo špagátom.

Špecializovaná prostriedky individuálnej ochrany (ďalej ŠPIO)

Tieto ochranné prostriedky svojimi vlastnosťami zmiernujú účinok NL na organizmus človeka, avšak je nevyhnutné brať na zreteľ ich správnu aplikáciu s ohľadom na NL rozptýlenú v ovzduší.

Obr. 5 Lícnica CM 4 s malým ochranným filtrom MOF – 2

Pre správne použitie lícnice je nevyhnutné faciometrom určiť jej správnu veľkosť, pred nasadením skontrolovať jej základné funkčné vlastnosti, nasadiť filter a odblendovať jeho uzáver.

Rozdelenie filtrov podľa aplikácie na konkrétnu NL:

A - organické plyny, pary, bod varu nad 65 °C (toluén, cyklohexán...),

AX - organické plyny, bod varu do 65 °C (acetón...),

B - anorganické plyny a pary – chlór, okrem CO,

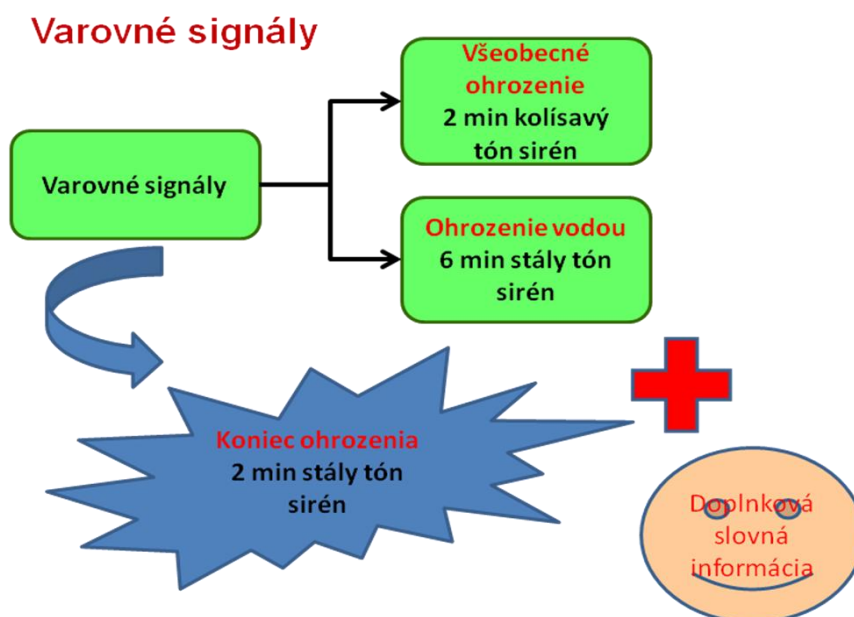
E - oxid siričitý, kyslé plyny a pary,

K - amoniak, organický amín.

Žiadny filter nie je koncipovaný na ochranu pred účinkom všetkých NL.

1.6 Varovanie obyvateľstva

Varovanie obyvateľstva je zabezpečené systémom sirén, ktorých varovný signál je doprevádzaný doplnkovou slovnou informáciou.

Obr. 6 Varovné signály – schéma spôsobu varovania obyvateľstva

Ako sa správať po varovaní obyvateľstva?

Ak sa nachádzate v zóne pôsobenia NL, je nevyhnutné dodržiavať nasledovné zásady:

- nepribližovať sa k miestu havárie,
- vyhľadať vhodný úkryt,
- utesniť miestnosť pobytu,
- počúvať Tv, rozhlas – RTVS,
- pripraviť PIO – aj improvizované,
- po ukrytí zhodiť odev, dôkladne sa osprchovať.

1.7 Ukrytie obyvateľstva

Mesto Veľký Krtíš pri nariadení ukrytia obyvateľstva zabezpečuje ukrytie buď v ochranných stavbách technicky a konštrukčne zhotovených za účelom ukrytia obyvateľstva, v plynotesných úkrytoch (ďalej PÚ), alebo v jednoduchých úkrytoch budovaných svojpomocne (ďalej JÚBS).

Pri nariadení ukrytia **si každý občan musí pripraviť úkrytovú batožinu**, ktorá by mala obsahovať:

- osobné doklady, peniaze a iné cennosti,
- lieky a nevyhnutné zdravotnícke pomôcky,
- základné potraviny a pitnú vodu na dva až tri dni,
- predmety osobnej hygieny,
- vreckovú lampu,
- prikrývka alebo spací vak,
- náhradná osobná bielizeň, náhradný odev, náhradná obuv a nepremokavý plášť,
- ďalšie nevyhnutné osobné veci.

Ako sa správať v úkrytoch:

- správať sa disciplinovane,
- rešpektovať pokyny veliteľa úkrytu,
- starať sa o svoje veci,
- šetriť vodou, zbytočne nepoužívať sociálne zariadenia,
- nehovoriť nahlas,
- nefajčiť a nič nezapaľovať,
- vykonávať určené práce v úkryte.

Hygienická očista

Pred vstupom do úkrytu je nevyhnutné vykonať úplnú hygienickú očistu. V prvom rade je potrebné zbaviť sa vrchnej vrstvy oblečenia a následne vykonať očistu nasledovným spôsobom:

- osprchovať sa vlažnou, až studenou vodou,
- umyť si pred sprchovaním ústa, oči, uši, nos,
- prekryť pred sprchovaním poranené miesta,
- umyť v predklone mydlom vlasy,
- postupovať zhora, dole,
- sprchovať sa 3x pomaly a dôkladne,
- priebežne umývať steny v sprche,
- nepoužívať dezodoranty, vody po holení.

Teplá voda by spôsobila rozťahnutie pórov pokožky a ľahší prienik NL do organizmu.

1.8 Charakteristika mimoriadnych udalostí pri ozbrojenom konflikte, teroristickom útoku

Chemické ohrozenie

Môže byť uskutočnené rozptýlením toxických chemických látok do životného prostredia v kvapalnom, plynnom, práškovom stave alebo použitím aerosólov, najmä v priestoroch vysokej koncentrácie obyvateľstva (dopravné uzly, obytné štvrte, športové štadióny, amfiteáter, nákupné strediská), alebo v objektoch a zariadeniach na hromadné zásobovanie (vodojemy, vodné zdroje, obilné silá, veľkosklady potravín, krmív...).

Vplyv toxických chemických látok na živé organizmy spôsobuje ich poškodenie alebo smrť. U ľudí dochádza najmä k vyradeniu či poškodeniu centrálného nervového systému, dýchacích orgánov alebo zažívacieho traktu. Pluzgierotvorné látky spôsobujú bolestivé, ťažko sa hojace rany a odumieranie zasiahnutého tkaniva.

Biologické ohrozenie

Spôsobujú pôvodcovia hromadných prenosných ochorení - baktérie, vírusy, plesne a proteínové toxíny, šírené:

- nainfikovanými prenášačmi (hmyz, hlodavce, divo žijúce zvieratá),
- kontaminovanými práškami, kvapalinami alebo géľmi - pastami, šírenými v tubách, ampulkách, listoch, balíkoch, injekciách, kontaminovaných potravinách, nápojoch a krmivách.

Spôsobujú nákazlivé prenosné ochorenia ľudí a zvierat.

Príznaky chemického a biologického terorizmu

Teroristické použitie toxických chemických látok a biologických prostriedkov je zákerné a ráta s oneskorenou reakciou na vzniknutú skutočnosť. Preto je dôležité včas rozpoznať príznaky použitia týchto prostriedkov.

Akým javom je potrebné venovať zvýšenú pozornosť ?

- Počuteľným a viditeľným tlmeným výbuchom munície, po ktorých následne vzniká oblak aerosólu, šíriaci sa v smere prízemného vetra.
- Drobným olejovitým kvapkám, jemnému poprašku, viditeľným na teréne s vegetáciou a na rôznych materiáloch.
- Zjavnému plošnému poškodeniu a zničeniu vegetácie (nápadná zmena farby, uschnutie).
- Známemu aj neznámemu hmyzu (vši, blchy, muchy, kliešte), ktorý sa v teréne pohybuje a šíri v nezvyklom množstve a ročnej dobe, uhynutým hlodavcom, neznámym predmetom a neidentifikovateľným obalom.
- Vode v otvorených vodných zdrojoch - riekach, potokoch a rybníkoch - ktorá je nezvyklé číra, nakoľko pôsobením toxickéj chemickej látky boli zničené bežné drobné organizmy (dafnie, vodomerky, larvy a pod.).
- Náhlým hromadným prenosným ochoreniam, ktoré sa bez zjavnej príčiny šíria medzi obyvateľmi a zvieratami, prejavujú sa príznakmi otravy (intoxikácie), zapríčiňujú hromadné poškodenia zdravia, úmrtia obyvateľov a úhyn zvierat.

1.9 Základné pokyny na ochranu pri ohrození

Ak zistíte, alebo máte podozrenie že došlo k úniku toxických chemických látok, biologických prostriedkov alebo inej mimoriadnej udalosti, okamžite volajte telefónne číslo integrovaného záchranného systému:

112 Integrovaný záchranný systém,

alebo

158 Policajný zbor,

150 Hasičský a záchranný zbor,

155 Zdravotnú záchrannú službu.

Pri volaní na číslo tiesňového volania uveďte:

- svoje meno, číslo telefónu odkiaľ voláte,
- čo sa stalo, priestor vzniku a pozorované následky (objekt, ulica, obytný blok),
- po ukončení hovoru počkajte na spätný telefonát, ktorým si operátor overí pravdivosť a oprávnenosť volania.

Všeobecné pokyny

- zachovajte pokoj a rozvahu, nešírte paniku, pomáhajte zamedziť jej šíreniu,
- improvizované si chráňte dýchacie orgány vlhkou tkaninou,
- urýchlene opustite ohrozený priestor kolmo na smer prízemného vetra,
- po návrate z kontaminovaného priestoru do budovy (bytu) odložte vrchný odev do igelitového obalu a zaviažte ho. Ak je to možné, osprchujte sa,
- sledujte informácie z oficiálnych zdrojov (z televízie, rozhlasu a obecného rozhlasu),
- plňte pokyny vydané oprávnenými osobami (primátor mesta, veliteľ zásahu, prednosta Okresného úradu Veľký Krtíš),
- poskytnite pomoc najmä deťom, tehotným ženám, starým, chorým a bezvládnym osobám.